

Úvod do evropského práva

doc. JUDr. David Sehnálek, Ph.D.

david@sehnalek.cz

Prameny práva EU

Otázky:

- Jak EU dosahuje cíle, pro které byla založena?
- Jaké právní nástroje za tím účelem používá?
- Zajímají nás tyto nástroje (hledisko jednotlivce, hledisko státu/úředníka)

Evropská unie vs. právo

– Terminologie

- Dříve - právo ES = komunitární právo = právo býv. 1. pilíře EU – snaha zdůraznit jeho specifické vlastnosti

– EU = produkt práva

- právo – integrační nástroj

– Evropská unie používá 2 metody regulace:

1. samostatná unijní úprava (**nařízení**) – paralelně s vnitrostátním právem
2. určování obsahu vnitrostátní úpravy (**směrnice**)

– EU tedy vytváří právo a to má zvláštní vlastnosti

- subjektem je i jednotlivec
- vztah mezi EU a čl. st. je určen právem EU!

PRAMENY PRÁVA EU

- Materiální pramen práva
 - v původním slova smyslu označuje důvod vzniku práva, tzn. motivaci k vytvoření práva - vůle uchovat mír a vytvořit pomocí hospodářského propojení lepší Evropu;
- Formální prameny práva
 - právní normy vyjádřené v právních aktech
- členění dle původu a zakotvení práva:
 - primární
 - sekundární
 - + mezinárodní smlouvy uzavřené EU

Primární právo EU

- Zakládací smlouvy ve znění změn
- Přijímány konsenzem čl. st.
- Vymezují EU, její pravomoci, orgány, rozhodovací procedury, politiky...
- zakládací smlouvy, JEA, MAA, AMS, NIC, LS, Smlouva společn.
orgánech, protokoly, dodatky, smlouvy o přístupu
- Je tedy složeno z MS, ale nejsou pramenem MPV!
 - Protože zbavují státy části suverenity (popření z. svrchované rovnosti)
 - Jiný postup změn

Článek 48 SEU - změny

- 1. Smlouvy mohou být změněny řádným postupem pro přijímání změn. Mohou být rovněž změněny zjednodušeným postupem pro přijímání změn.
- Řádný postup pro přijímání změn
- 2. Vláda kteréhokoli členského státu, Evropský parlament nebo Komise mohou Radě předkládat návrhy na změnu Smluv. Tyto návrhy mohou mimo jiné směřovat k rozšíření nebo omezení pravomocí svěřených Unii ve Smlouvách. Tyto návrhy předá Rada Evropské radě a oznámí se vnitrostátním parlamentům.
- 3. Přijme-li Evropská rada prostou většinou po konzultaci s Evropským parlamentem a Komisí kladné rozhodnutí ve vztahu k posouzení navrhovaných změn, svolá předseda Evropské rady konvent složený ze zástupců vnitrostátních parlamentů, hlav států nebo předsedů vlád členských států, Evropského parlamentu a Komise. Institucionální změny v měnové oblasti jsou rovněž konzultovány s Evropskou centrální bankou. Konvent přezkoumá návrhy změn a konsensem přijme doporučení pro konferenci zástupců vlád členských států podle odstavce 4.
- Evropská rada může po obdržení souhlasu Evropského parlamentu prostou většinou rozhodnout, že konvent nesvolá, pokud to není odůvodněné rozsahem navrhovaných změn. V tom případě vymezí Evropská rada mandát pro konferenci zástupců vlád členských států.
- 4. Konferenci zástupců vlád členských států svolá předseda Rady, aby se společně dohodly změny, které mají být ve Smlouvách provedeny.
- Změny vstoupí v platnost po ratifikaci všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.

SEU

PREAMBULE
HLAVA I SPOLEČNÁ
USTANOVENÍ
HLAVA II USTANOVENÍ O
DEMOKRATICKÝCH ZÁSADÁCH
HLAVA III USTANOVENÍ O
ORGÁNECH
HLAVA IV USTANOVENÍ O
POSÍLENÉ SPOLUPRÁCI
HLAVA V OBECNÁ USTANOVENÍ
O VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE A
ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O
SPOLEČNÉ ZAHRANIČNÍ A
BEZPEČNOSTNÍ POLITICE
HLAVA VI ZÁVĚREČNÁ
USTANOVENÍ

SFEU

PREAMBULE
ČÁST PRVNÍ ZÁSADY
HLAVA I DRUHÝ A OBLASTI PRAVOMOCÍ UNIE
HLAVA II OBECNĚ POUŽITELNÁ USTANOVENÍ
ČÁST DRUHÁ ZÁKAZ DISKRIMINACE A OBČANSTVÍ UNIE
ČÁST TŘETÍ VNITŘNÍ POLITIKY A ČINNOSTI UNIE
HLAVA I VNITŘNÍ TRH
HLAVA II VOLNÝ POHYB ZBOŽÍ
HLAVA III ZEMĚDĚLSTVÍ A RYBOLOV
HLAVA IV VOLNÝ POHYB OSOB, SLUŽEB A KAPITÁLU
HLAVA V PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA
HLAVA VI DOPRAVA
další politiky...
ČÁST ČTVRTÁ PŘIDRUŽENÍ ZÁMOŘSKÝCH ZEMÍ A ÚZEMÍ
ČÁST PÁTÁ VNĚJŠÍ ČINNOST UNIE
HLAVA I OBECNÁ USTANOVENÍ O VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE
HLAVA II SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA
HLAVA III SPOLUPRÁCE SE TŘETÍMI ZEMĚMI A HUMANITÁRNÍ
POMOC
HLAVA IV OMEZUJÍCÍ OPATŘENÍ
HLAVA V MEZINÁRODNÍ SMLOUVY
HLAVA VI VZTAHY UNIE S MEZINÁRODNÍMI ORGANIZACEMI A
TŘETÍMI ZEMĚMI A DELEGACE UNIE
HLAVA VII DOLOŽKA SOLIDARITY
ČÁST ŠESTÁ INSTITUCIONÁLNÍ A FINANČNÍ USTANOVENÍ
HLAVA I INSTITUCIONÁLNÍ USTANOVENÍ
HLAVA III POSÍLENÁ SPOLUPRÁCE
ČÁST SEDMÁ USTANOVENÍ OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ

Pro srovnání – čs. Ústava

- Hlavička zákona
- Preambule
- Hlava I. Čl. 1 – 14 Základní ustanovení
- Hlava II. Čl. 15 – 53 Moc zákonodárná
- Hlava III. Čl. 54 – 80 Moc výkonná
- Hlava IV. Čl. 81 – 96 Moc soudní
- Hlava V. Čl. 97 Nejvyšší kontrolní úřad
- Hlava VI. Čl. 98 Česká národní banka
- Hlava VII. Čl. 99 – 105 Územní samospráva
- Hlava VIII. Čl. 106 – 113 Přejícná a závěrečná ustanovení

Akty Unie - sekundární právo EU

- Vzniká činností orgánů EU
- Čl. 288 SFEU (dříve 249 SES):
 - Pro výkon pravomocí Unie přijímají orgány nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.
 - **Nařízení** má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.
 - **Směrnice** je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.
 - **Rozhodnutí** je závazné v celém rozsahu. Pokud jsou v něm uvedeni ti, jimž je určeno, je závazné pouze pro ně.
 - **Doporučení** a **stanoviska** nejsou závazná.

Nariadení

- vydává: R, R + EP, K, ECB
- charakteristika:
 - Unijní charakter
 - Přímá použitelnost (aplikovatelnost)
- paralelní úprava existující vedle vnitrostátního práva – unifikace!
- tam, kde je potřeba jednotné úpravy

NAŘÍZENÍ č. 1 o užívání jazyků v Evropském hospodářském společenství

RADA EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na článek 217 Smlouvy, podle nějž pravidla pro používání úředních jazyků v orgánech Společenství stanoví Rada jednomyslně, aniž jsou tím dotčena pravidla obsažená v jednacím řádu Soudního dvora;

vzhledem k tomu, že každý ze čtyř jazyků, v nichž je sepsána Smlouva, je uznáván za úřední jazyk v jednom nebo více členských státech Společenství,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Úředními a pracovními jazyky orgánů Unie jsou angličtina, bulharština, čeština, dánština, estonština, finština, francouzština, irština, italština, litevština, lotyština, maďarština, maltština, němčina, nizozemština, polština, portugalština, rumunština, řečtina, slovenština, slovinština, španělština a švédština.

Článek 2

Texty zasílané orgánům členským státem nebo osobou podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jednom z úředních jazyků dle volby odesílatele. Odpověď se podává v témže jazyce.

Článek 3

Texty zasílané orgánem členskému státu nebo osobě podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jazyce tohoto členského státu.

Článek 4

Nařízení a jiné texty obecného dosahu se sepisují v úředních jazycích.

Článek 5

Úřední věstník Evropské unie vychází v úředních jazycích.

Článek 6

Orgány mohou stanovit podrobnosti o užívání jazyků svými vnitřními předpisy.

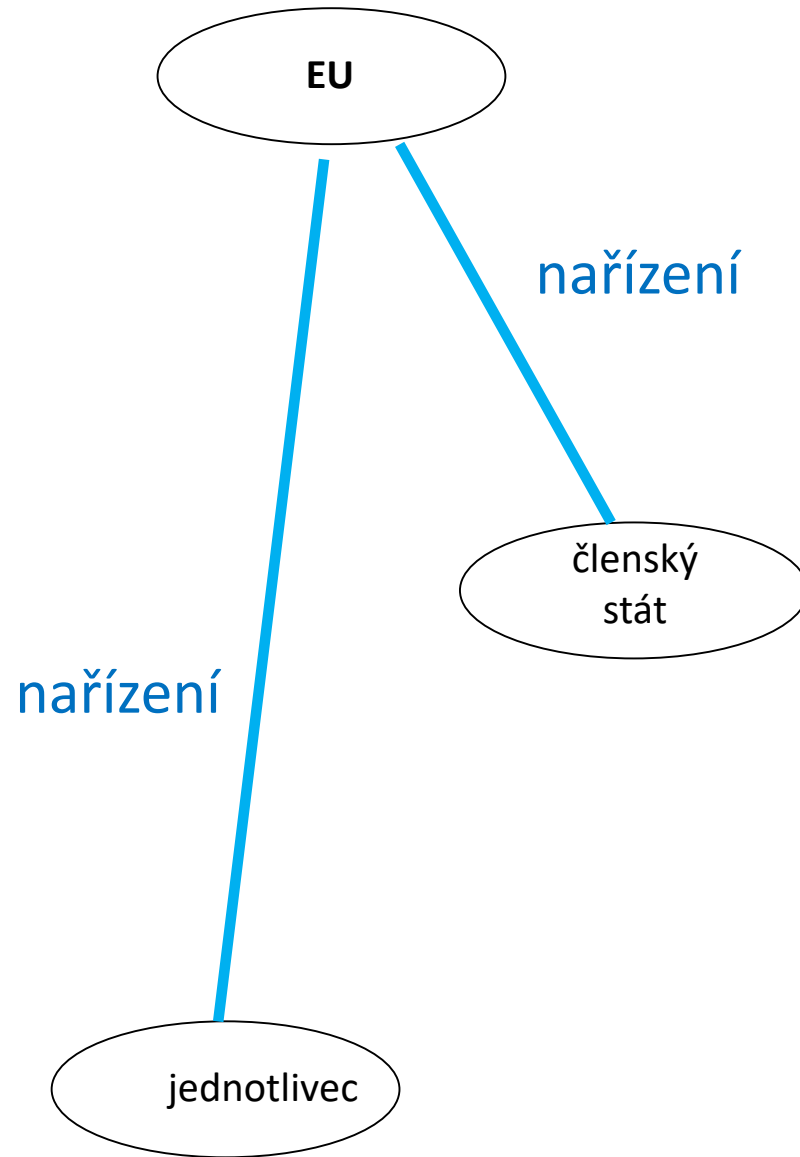
Článek 7

Užívání jazyků v řízení před Soudním dvorem stanoví jeho jednacím řád.

Článek 8

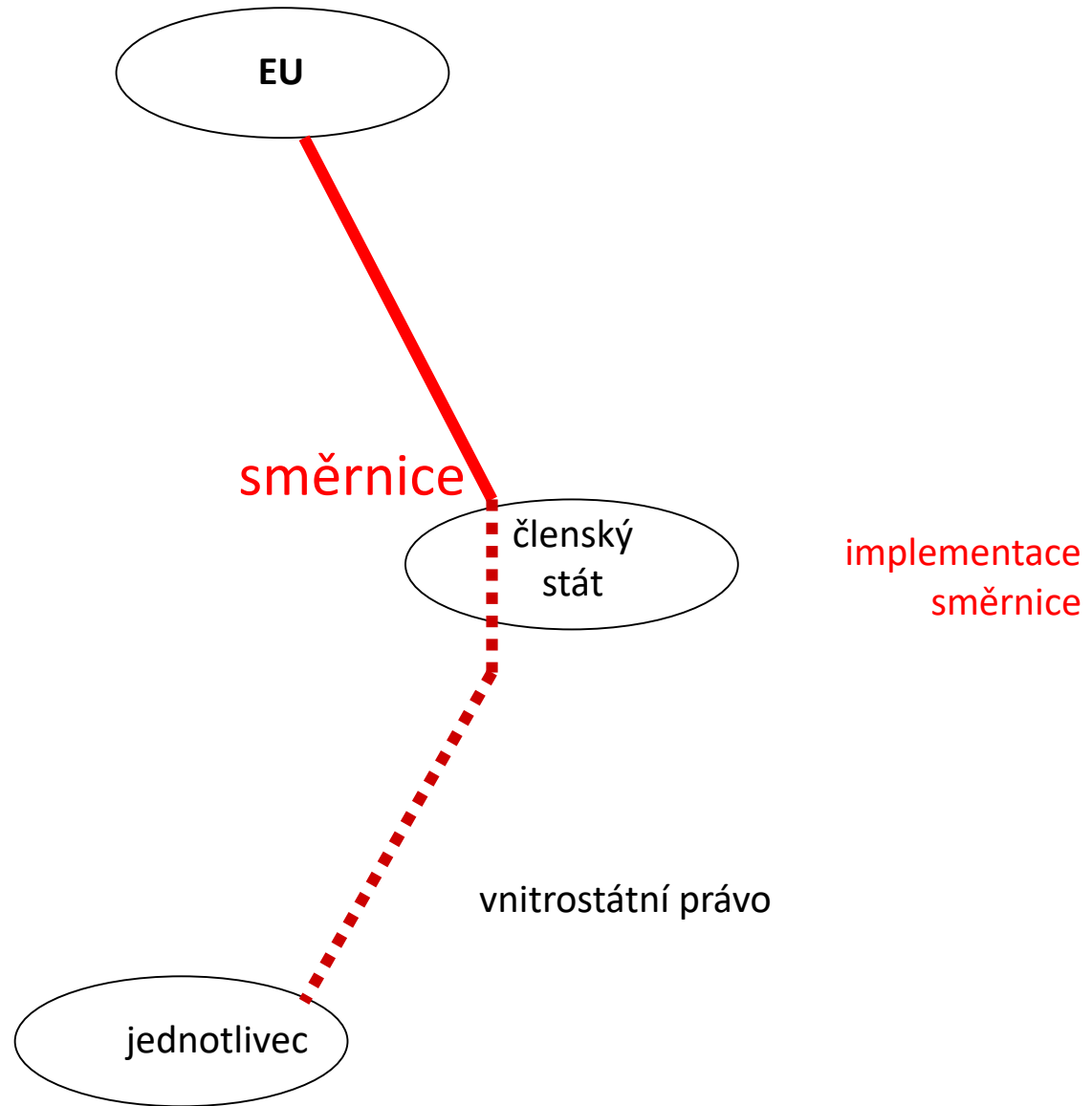
V případě členských států, které mají více úředních jazyků, se používání jazyků stanoví na žádost dotyčného státu podle obecných pravidel vyplývajících z právních předpisů tohoto státu.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

Směrnice

- Vydává: R, R+ EP, K
- cíl směrnice harmonizace práva
- zohlednění národních specifik
- směrnice automaticky „nenahrazuje“ národní právní předpis, členské státy jsou povinny upravit své národní právo podle ustanovení Společenství
- implementace vs. transpozice
- OT1 - vnitrostátní ekvivalent?
- OT2 – může jednotlivec porušit směrnici?
- Výhody:
 - Snazší přijmout tuto formu úpravy
 - Členskými státy je ponechána jejich vnitrost. úprava

Směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy ...

vzhledem k tomu, že ...,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

Článek 1 ... vynechány

Článek 6

Členské státy zavedou do svého právního řádu nezbytná opatření, aby umožnily každé osobě, která se cítí poškozena nedodržením zásady rovného zacházení ve smyslu článků 3, 4 a 5, domáhat se nápravy soudní cestou případně poté, co se obrátila na jiné příslušné orgány.

Článek 7

Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření na ochranu pracovníků před propouštěním, které je reakcí zaměstnavatele na stížnost podanou na úrovni podniku nebo soudní žalobu usilující o dodržování zásady rovného zacházení.

Článek 8

Členské státy zajistí, aby předpisy přijaté k provedení této směrnice a odpovídající předpisy, které jsou již platné, byly oznámeny zaměstnancům všemi odpovídajícími prostředky, například oznámením na jejich pracovišti.

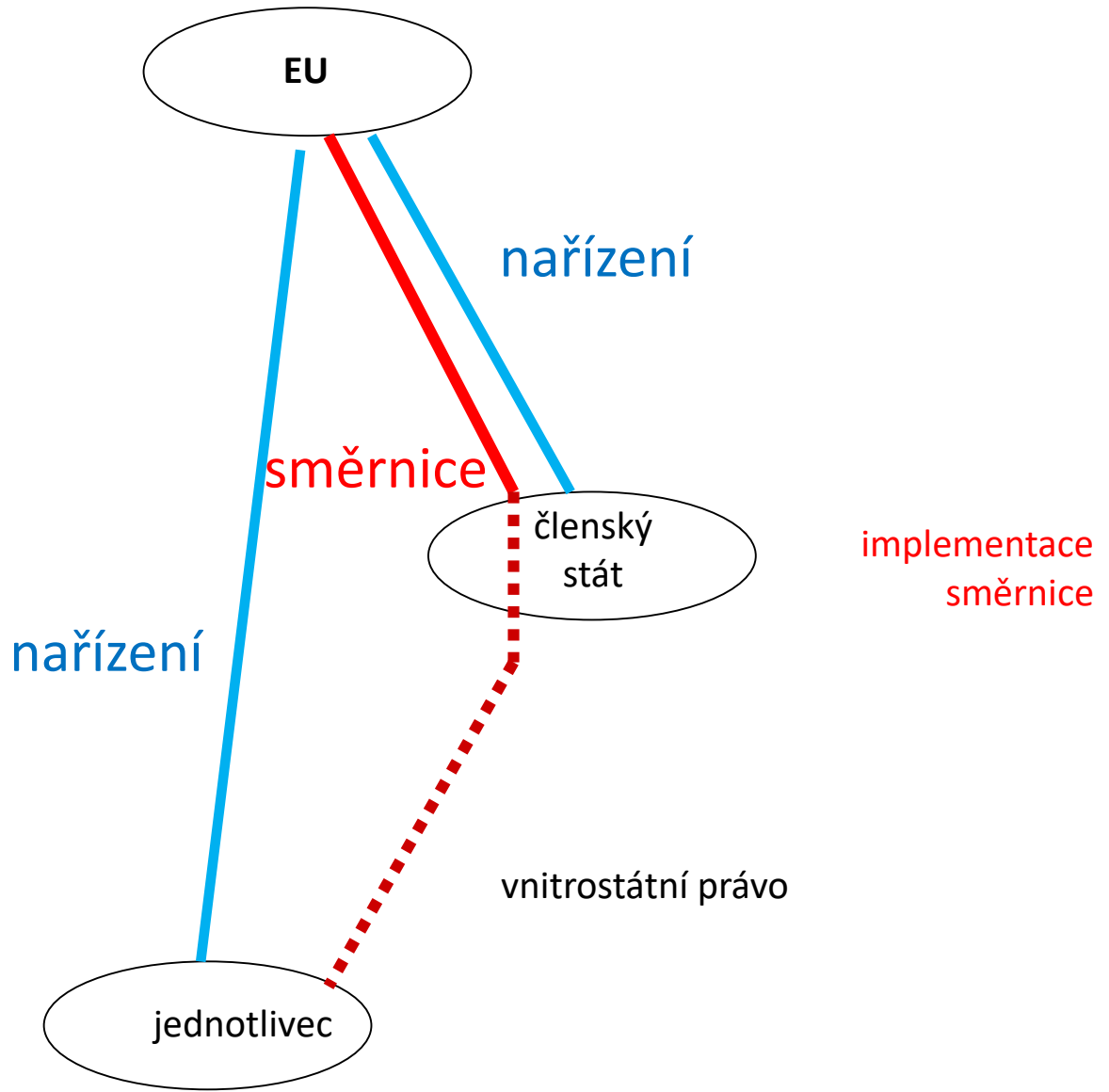
Článek 9

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do třiceti měsíců po jejím oznámení a neprodleně o nich uvědomí Komisi. ... vynechány

Článek 11 Tato směrnice je určena členskými státy.

Příklad implementace

- směrnice 7/97/ES: Článek 6 - Právo odstoupit od smlouvy
 - 1. V případě jakékoli smlouvy uzavřené na dálku musí být spotřebiteli poskytnuta lhůta alespoň sedmi pracovních dnů, v rámci které může od smlouvy odstoupit bez sankcí a bez uvedení důvodu. Jedinou platbou, která může být po spotřebiteli požadována, jsou skutečně vynaložené náklady spojené s vrácením zboží.
- český občanský zákoník: § 53
 - (7) Byla-li smlouva uzavřena při použití prostředků komunikace na dálku, má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce do 14 dnů od převzetí plnění...
 - (10) Uplatní-li spotřebitel právo na odstoupení od smlouvy podle odstavce 7, má dodavatel právo pouze na náhradu skutečně vynaložených nákladů spojených s vrácením zboží. Dodavatel je zároveň povinen vrátit spotřebiteli zaplacené finanční částky nejpozději do 30 dnů od odstoupení.

Směrnice nebo nařízení?

- Sekundární právní akt č. XX byl přijat za účelem nahrazení individuálních kontrolních knížek nahrávacím zařízením, nazývaným tachograf (zapisovač jízdy), určeným pro silniční dopravu. V preambuli sekundárního právního aktu XX je řečeno, že toto zařízení automaticky zaznamenává jízdní dobu a další ukazatele jízdy vozidla, jako jsou rychlost nebo ujetá vzdálenost. Jeho instalace a použití je povinné k zajištění jednotné a účinné kontroly pracovní doby posádek vozidel a zlepšení cestovní bezpečnosti, aniž by tím bylo bráněno volnému pohybu vozidel v rámci EU nebo porušovány podmínky hospodářské soutěže. Sekundární právní akt č. XX požaduje zavedení tachografů v různých časových horizontech pro různé třídy vozidel. Čl. 4 tohoto právního aktu zavádí povinné tachografy od 1.1.2003. K zajištění dodržování těchto povinností stanovuje článek 23 odst. 1 právního aktu XX následující:
„členské státy mají povinnost v řádném čase a po konzultaci s Komisí přijmout takové zákony, nařízení nebo správní opatření, které jsou nezbytné pro implementaci tohoto právního aktu. Tato opatření mezi jiným zahrnují reorganizaci, procesní pravidla a zajištění vykonatelnosti kontrol týkajících se dodržování používání tachografů, a sankce za porušení těchto povinností.

Směrnice nebo nařízení?

- Právní akt YY stanovuje: *„Členské státy zajistí prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů důvěrný charakter sdělení přenášených pomocí veřejné komunikační sítě a veřejně dostupných služeb elektronických komunikací a s nimi souvisejících provozních údajů.“*

Stát směrnici neprovede

- možné důsledky:
 - porušení povinnosti – řízení dle čl. 258 SFEU (dříve 226 SES)
 - přímý účinek
 - nepřímý účinek
 - odpovědnost za škodu

